

نا نه تاسيوم دا گير كهر

كۆمهله شيعر

سليمان قاسمياني (كاكه)

شيعر: نانه تناسيوم داگير كهر
نووسهر: سليمان قاسمياني (كاهه)
چاپي دووههم، سالي ۲۰۱۲
نينتشاراتي هانا، سويد
ژماره‌ي كتتيب:

ISBN 978-91-974809-8-7

Tryck: Publit, 2012

Hanaförlaget

Box 62

42422 Angered / Sweden

Tel. 070-4441578

پیشکش به یادی پاکى

هاورئى گيانبه ختکر دووم

بابيز درخشان

ناوهرۆك

- ٧.....پیشهکی
- ٩.....چپای بهرزی کوردهواری
- ١٨.....قارمانان
- ٢٧.....!؟.....بئیی
- ٣٣.....کولی گولان
- ٣٧.....ئالای سووری خوشهویستی
- ٤٢.....یهک مهتلب و دوو مهعنا
- ٤٤.....شعیری بهرهنگاری
- ٥٣.....تفهنگ و شهه
- ٦٤.....پهپوله به
- ٦٨.....نا... نهتناسیوم داگیرکهه

پیشهکی

خوینیری بهریز

ئەوی که له بەردەستت دایه چاپی دوو هەمی کۆمەڵە شیعری "نا نەتاسیوم داگیر کەر" ه. له چاپی یەكەمەوه که سالی ۱۹۸۸ ی زایینی کهوتە بەر دەست، ۲۴ سأل تیپەریووه. "چپای بەرزى كوردەواری" كۆنترین شیعری ئەم کۆمەڵە شیعریه که سالی ۱۹۸۰ ی زایینی نووسراوه. ئەم شیعرا نه منالی سەردەمی خوینان هەركوو شاعیر خوی منالی سەردەمی خوی بوو. دلنیا م ئەگەر ئەمرو ئەم شیعرا نەم نووسیان، لەوانەیه له زور لایەنەوه جیاوازیان هەبوایه له گەل یەكتر. بەلام من ئەم شیعرا نەم هەر بەجۆری که هەن خوش دەوین و نیستاش دواى سالانیکى زور تیپەربوون به سەر تەمەنیاندا حەزبان پێدەکەم و هەستم دەجووڵین.

هەروەك دنیا له گوران دایه، ئینسانیش دەگورئ. منى ئەمرو هەر منى چەن سأل لەمەوپیش نیم. بەلام سەرەرای ئەم راستییەش هیچ شیعریك لەم پەرتوو كەدا نییه که ئەمرو پشتمى لئى بەردەم و لئى پاشگەز بووبمەوه.

لەم چاپی دوو هەمدا بیجگه له هەلەى نووسین که كەتیبونە ناو چاپی یەكەمدا، هیچ گۆرانكارییەك به سەر شیعرا كەندا نەهاتوو.

تەنیا جياوازی لەبەرچاو، فۆنتی نووسینەکانە. چاپی یەكەم بە دەزگای تایپ نووسرابوو و ئەوكاتە سەر دەمی كامپیوتەر نەبوو. لە چاپی دوو هەمدا، شیعەرەكان دووبارە بە كامپیوتەر نووسراونەوه و فۆنتەكانی جوانتر و بۆ خویندەنەوه خۆشتر و ئاسانترن.

هیوادارم كاتیکی خۆشتان بێ لە گەل چاپی دوو هەمی ئەم كۆمەلە شیعەرە.

سلیمان قاسمیانی

سوید - ۱۰ - ۸ - ۲۰۱۲

چیاى بهرزى كوردهوارى

پووره هممىن!

ئەى جەرگى لەتەتكر او

كور دستانى به خوین شۆراو

ئەى دىمەنى سوور و روونى

مەینەتكیشاوى ئەم خاكە!

كە ئەروانى

به چاوى خەفتبار موه

قوولایى میژووى مەینەتى

گەلى كوردى ستهملیچوو

له چاوه جوانهكانتدا

شهپۆلى رهش ئهداتهوه!

دهستى قهشاور و پر پينهت

دياره قهلاى دهيان سالى

رهش و تالى

كار و باره...!

قهلاى دروينه و دهسكهنه و

نيوكۆل...

بزار...

درك و زام و زهوى و زاره!

دهنگى زولال و شيرينت

گهردى پهزاره و همزاري دهيان ساله

به سهر خويا رائهكيشى!

دهنگى له رق ههلقولوت

بهحريكه له كويزهوهرى

که قهت...

هەرگیز... بنی نایه!

بهحرئکه هەر شهپۆل ئه‌دا و

بیره‌وه‌ری رابردووی تال

وینهی باران

به‌سه‌ر بیری هەر گوێگری ئه‌بارینی!

شهپۆلئیکه

په‌رده‌ی بیده‌نگی ئه‌درینی!

بیره‌وه‌ری سأل‌ه‌ای سأل

چه‌وسانه‌وه‌ی سی لایه‌نه‌ت

دلی من دانه‌خورپینی:

- زه‌مه‌ت‌کیش و کورد و ئافره‌ت!

*

پووره‌هه‌مین!

ده‌ره‌به‌گ و سه‌رمایه‌دار

زۆرداران‌ی ئه‌م وولاته‌ و

باقی وولاتی سه‌رزه‌وی

دان به مافی گهل دانانتین!
ئامانجی رژد و چهپهئیان
ههللووشینی رهنجی شانی
کریکار و جووتیاره!
له دهفری مهی شهوگار کردنی
خوینی چهوساوه و ههژاره...
خۆ ئافرهتیش لهم نیزامه
حالی زاره!

دهربهگی "ئارهق و تین" ⁽¹⁾ دزی رهعیهت
ئافرمتی لا زهوی و زاره
ئافرمتی لا خاتوونیکه
پهردهی به خوین شوردراوی کۆشکی ئاغا
به ناز و غهمزهوه لادا!
ئافرمتی له لا دیلنیکه
له چوارچیوهی رهشی مالا
زاووزوو کا...

همور بشوا!...

نافرمت له لای سهر مایهدار

وهک سهر مایهی دهستی وایه!

به لایهوه ...

کار گهیه که به زاو زوو

منالی بو کریکاری

له بازار بینتته کایه!

به لایهوه ...

مهتاعیکی گیان له بهره

ههست بزوینه،

له ناو دوزخی سهر مایه

بکره ...

بفروشه ...

کالایه!

*

پووره ههمین!

ئهی فریشتهی جوانی و ههلمت

ئەھى شىعەرى پاكى و بىگەردى و

شىرەژنى وولاتى كورد!

ئەھى ئالاي ھېرشى سوورى

چەوساوەكانى ئەم خاكە!

تۆ لە لا ما

نەھى پۆلايىنى كاھى

پەيگەرەى رەنج و مەينەتى

زەحمەتكىشى ئەم وولاتەى!

تۆ لە لا ما

مروڧىكى گەلى بەرز تر لە ناسۆس

تۆ ھىزى لە بن نەھاتووى

چىنى كرىكارى ھەژارى

تۆ ئالاھەلگىرى نىوھى

مروڧى ئەم عەرز و خاكەى!

*

پوورە ھەمىن!

ھاوارى خوشكى تىكۆشەر

كۆمۈنېستى بەرز و دلېر "ئىيارۋرى"
ئىستاش لە جەرگى ئىسپانیا
لە شەقامەكانى مادرىد
لە ژېر گرمەى تانگ و تۇپا...
شېرانە دەنگ ئەداتەوہ!

ئىستاش ھاوارى جەمىلە
لە بەندىخانە و كەژ و كۆى
ئەلجەزىرى خويناوى
كەفى زەلېلى و زەبوونى
- لە ژېر دەستى "ئافرەتتىكا" -
بە فەرانسە ئەخواتەوہ!

ئىستاش دەنگى بەرز و نېرى
ئازايانەى خوشكە لەيلا و
مەستوورە و نەسرېن و شەھلا
لە فەلەستېنى داگېر كراو

له بهندیخانهی سنهدا

له تارانانا

له بهغدا دا و

له ههر شوینی که ملهوران حوکم دهکهن

له ناو جهماوهری گهلا

سروودی شورش ئهخوینی!

*

پووره هممین!

دایکی دلسوزی نیشتمان!

"نیبارۆری" کوردهواری!

شورش به تو و

گشت ئافهرتانی زحمهتکیش

پشت ئهستووره!

ههروهک مامۆستای شورشی

جیهانی پرۆلیتار ئهلی:

شورش ھەرگیز
بئى بەشدارى گەرموگورى
ئافرىتانى ھەر وولاتى
سەرناکھوئ...
سەرناکھوئ! (۲)

دولکان – بەفرانبارى ۱۳۵۹

يەر اۆزەکان:

- ۱ - شيعرى "ئارەق و تىن" ى ھىمن
- ۲ - لە ووتەکانى لىنين

قارهمانان

پیشکش به "شه‌هلا و نه‌سرین که‌عی" که
سالی ۵۹ له شاری سنه گولله‌باران کران.

بزه‌ی لئوی گه‌شی هه‌تاو
هه‌نگای هه‌ئینا هیواش
که‌وته ریگای روژی روژان.
له لوتکه‌ی به‌رزی چیاکان
تارمایی نه‌که‌وته په‌له
هه‌تاو نه‌که‌وته ورووژان.
به‌تاق و جووت لئیره و له‌وئ
که‌له‌شئیری پۆیره سوور

مابوونهو كه ئهيان قووقاند.

چۆلهكهكانى پاسارى

له سهرلق و پۆپى شكاوى

دارهكانا ئهيان چرىكاند.

له ناو شهقامهكانى شار

داشقهچى خهوالوو و ههزار

جيرهجيره...

داشقهى نهگهراند.

*

له مهيدانتيكى سنه دا

كه چۆل و هوّل و بئدهنگه

تهپتهپى پوتين لهپى دى.

به رهو جهرگى مهيدانى تير

دوو دهس بهستهى دىلى گيراو

دين له گهّل چهن خالبهلهكى!

خالبه له کانی پاسدار
سسر لیشیواو و گرژ و گال
ههنگاویان لی تیکهل دهبی.
ههر وهک عیزرائیلی نه مان
به داسی مهرگی چهماوی
قهسدی گیانی وانی کردبی!

به لام دوو کس لهو ناو هدا
ههر نهایی نهچن بو شایی
نه تیکچرژاو،
نه دل شیواو!

نارام...

ههنگاو قورس و قایم
جهرگی مهیدان نهله رینن
دوو گیراوی گهمارودراو.
رهمش ماری پرچی ههقالان
له گهل شنه بای بهیانا

شہپول ئہدا لہ فہزادا .
بزہی جہرگتہزینی وان
لہ دہور ئہباتہ دہر "ژوکوند" ...
یادیکیتہر وہدی دینی .
بالای بہرزی بروای ئہوان
لہ کہہکشان تیدہپہری
زراوی دوژمن ئہتوقینی .

دہستیان ناومتہ دہس یہکتر
ہہر نہوہک خوشکن ئہم دووہ ...
دوو ہہفالن ...

دوو ہاورپی سوور!

جہسوور

شیرانہ

قارہمان ...

پیئہکمن

ری ئہپیون

جووت مشتیان کردۆته ئاسمان!

هاوار ئەكهن به دهنگی بهرز:

"هەربژی خەباتی گەلان

سەرکەوتووین زەحمەتکیشان" (۱)

ئەشریخینن وەك هەوری رەش

لە سەرە مانگی بەهارا

بە دەم سروودی ئەمی رەقیب.

*

خالبەلەکانی پاسدار

لە گۆشەیهکی مەیدانا

پال ئەکەون

کیز...

ئازایانە ئەویستن.

چوار قامکی دوو فریشتەیی گەل

چاوی ئاسمان ئەکۆلئ

ورەیی دوژمن ئەرووخینئ.

له نه عره ی بهرزی ههڤالان

دلی گهلهنگیدهن لهرزی (۲)

ژئ- سبی سهرمايه ههلبهزی... (۳)

رووباری خوینی ههڤالان

هات و به یهکا تیکهه بوو

خوینیشیان نهقشی کرد له خاک:

سهر....

...که.....و....

!.....تن.....

*

سهقز شاری ئاگر و خوین

لینینگرادی مل به کوین

وهک بهحرئ مؤنجی دایهوه

رق و نفرهتی بهندکراو

پشکوت له کووچه و له کۆلان

له ناو ههر دلئیکی سووتاو.

دەنگۆی جەماوەر رۆیبه سەر

- چ بوو؟ کەم بوو ئەم رووداوه؟

- چ بوون...؟

چی بوون...؟

چیان ناوه؟!

مأل و کووچه و کۆلانی شار

لەرزین و سەریان دانەواند

لە دەنگی له رق هەلقولاو:

- " کیزی سەربەرزى ئەم گەلمەن

تیکۆشەری رێی کۆمەلەن

رۆلەکانم... شەهلا... نەسرین!" (٤)

*

کوردستان مەلەبەندی شیران

سنالینگرادی ئێران

هاواری دەنگی دایهوه:

رێگایهکەو له پێشایه

شورش بۆ مافی رهوايه
شههيد خوينه و له رهگ دايه!
شههلا و نهسرین بهلگهه سوورن
مژدههينهری جهسوورن
پيشهنگی کيژی رووسوورن
ئالای بهرزی ئافرهتانه
مشته پۆلا له دهم بهروای
کۆنی سهرمایه و بهگانن!
ئالای مارکسيستی گهله
بهرز و بی هاوتا و بيوينه
که له سهريا سوور نووسراوه:
شورشى گهلى راپهريو
خوين و یاری له کيژ و کور
وهک يهک ئهوى...

وهک يهک ئهوى!

*

ديسان به خوين نووسرايهوه

میژوو نیشانی دایهوه

برپاری سوور ووترایهوه:

- " دهبا دوژمن بلوورینئی

رؤلهکانمان بفهوتینئی

خاک به سهر، چی پی دهمینئی؟

ئهوهی که زور ئاشکرایه

لهبهرچاو ههر کهسیکیایه....

شور شه.... له گهشه دایه!" (۵)

دولکان - خاکهلیوی ۱۳۶۰

پهراویرهکان:

۱- شیعاری سهردهمی گوللهباران کرانی ئهم دوو گیانبهختکردووه.

۲- گهلهنگیدن: چهخماخی چهک

۳- ژئی - سئی: چهکئیکی سوپای ئیران

۴- له ووتهکانی دایکی ئهم دوو گیانبهختکردووه

۵- له ووتهکانی فواد مستهفا سولتانی

بلیئی....

پیشکش به "رحممت شہرفی" کہ
لہ روژی ۳-۷-۱۳۶۰ دالہ شاری
تہوریز گولہباران کرا.

بلیئی شہو

ہیندہ چر مینئی

کہ بتوانئی

ہہموو جارئی

نہفہسیر کا

تہوژمی توندی ہیوای

کازیوہی سووری مہلابانگئی!؟

بلیئی بارہش

ہہموو روژی

بيى دەستى

ھەزاران خونچە پەرىپەرکا

نەدا مەودا،

دەرودەشتان و ھەرازینى

سەمماي

گۆل...

گۆل؟!

بلىيى ديدە

ئەوئەندە كورتى بىنى

بازگەي بەختى ھەموو سالى

كە ھەرچى كۆكەرۆي رەنجى شەوورۆزى

لە قەد گۆناي ئالا

ئالى؟!

بلىيى ئاھى

ھەزاران تاقە ھىوای سوور

بەر هو بانە نهچن
یهک گرن و ری بگرن
بکهن تهکبیری هاواری؟!

بلیی تهرمی
کفن له خوین تهنای
رۆلهکانی مەردی مهیدانی نهبهردی
شین نهیی...

سهرشین نهکا

سهرخۆشهکانی

خوینمزی

عهبا به دهستی؟!

تو بلیی گهر
وانهیییت جاری به یهکجاری
کرێکاران و زهمهتکێشهکانی سهرزهوی
یهکسهه سهری چۆپی بگر نه دهس....

بگيرن دواگهري

مآينى زولم و زور؟!!

*

وهرن ياران

وهره كاكه...

وهر داده

ده يهك بگرن زهماونده!

به يهك رهنكى

به يهك دهنگى

له دهميكا...

به دهميكا بگرن هاوار!

بآين:

- خهوبر نهيى

شهودر نهيى

زامى كولاهوى سهر لهشى ماندوو

که سۆزی تیشکی بزۆینەر
ههتاوی شورشی سووری گهییشته سهر!

بَلین:

- نا... نا...!

شهماله و دئ به دئ دیت و
دهلاوینئ به هانای گهرمی بووژاندن
پهری له خوین شهتالی
خونچهکانی ههلوهرای
بن دهر و دیوار!

بَلین:

- دیده

تروسکهی بهختی گشتی ئهیگهشینئ
ئهودهمهی ئاهی ههزاران تاقه هیوا
دیت و یهک دهگریت و
جهرگی رهش دهئنگیوی!

بَلِّين:

- ئەرئ له رى دايه

له رى دايه

ئەوا ئەو كاروانەى دى و

يەكەم مەنزىل ئەخا بارى

له جىگاي كۆچى ئىستىباد!

ميرئائى ۹-۷-۱۳۶۰

کولی گولان

بهر سهر شارا
گهرا ناوازی سامی
بی دهم و زهنگ و دههول...
به دهم هاهای ماندووی خهوا و
دلان
بارگهی سفهریان بهست و روین
تا کوو بروین
ههوا...
ساز...
بهستهی شیلگیری هانا هینهری

خوڤين و داخوڤين

له بهردهرگای

همرای

ناموی شهوی شیواو!

به سهر شارا

ههناسهی ساردی ههآکیشا

شهوی تار و سر و مات

به دهم لوورانی زریانا و

پهڤهڤهڤه بوون سهدان سوورگول

— له بهردهم دیومخانی

میژهران رهشتالی

رهش رهش بوو له ئارهق

تین و تاو و

خوین و فرمیسی کریکاران... —

ههلوهرینه کۆشی گهرمی

رهورهوهی تابوتی سووری

لهجزه يهك ويستان نه مژتوو!

به سهر دلا گهرا

گري هاواري خويناوي

هزاران بولبولي شهيدا

له بن ديواري بيدادا و

پژا قيني...

پشكوت شهپولي همناسهي قيني سهر رهو

- نه يهك، نه دوو، نه سه د...

هزاران كه لاوهي شارئي

ليره... لهوي...

به كوتي جهرگ و

تاسهي رهنجي له دس دهر چوو! -

چو وونه خواري تا قوولايي

هزاران ساله ههك كندووي

قهد چهماويي چه ساوه كان!

*

له دهر وونا کولآ

کولآ دیداری پرشنگی

دوایین ههناسه مژینی ههفالانم

له مهیدانی بهرینی تیری ئیرانا و

مژولم کهوتنه شایی

له بهحری قوولآ چاوانا...

که دیم زهردهخنهه بیباکی یارانم

بهرهوپیلی رهشی مردن

دهبا هیرش!

کولآ دهر وون شیواندی سهر

که ئاگاداری یاران بوو...:

- له مهرگیشا

شان به شانی یهک رویشتن!

ئالای سووری خوشهویستی

پیشکەش بە بروسکە

لە کاتیکا

دەستی رهشی

زەبر و زەنگی سەرمایە

پاروو بادەدا

لە سفرە ی ژینی بی پشووی

میلیۆنەها رووت و برسی،

بروسکە ی چەن هەزار گریه ی

و هیهک کەوتووی زگی بەتال

ئەهاژینی

دهماری دهستی پهککهوتوو...

خوشهویستم!

ئوسا دهستی رق و قینم

بار و تهمی تینوایهتی لیوی یهکبوون

ئهئینه شان

به هانکه هانک...

بهردهبینه کوشی دهستت

ئهزانی چهنی مهزنه

حورمهتی "چهن" به "یهکا" چوون!

*

له کاتیکا

میوانداری ههموو مائی

ترپهی دلی داماویکه

له هیرشی تهمنبری

دهم ودهزگای سهرمایهدار،

چرپہی پہنجه پئی ههفالان
ناهنگی شایی یهکجاری ههئبستئ
به دهم لوورهی رهشی: "آتش" ... (۱)

خوشهویستم!

ئوسا چاوی هیزی دلم

بالهفرکی ئهکاته یاد

نامیزی پر خوشهویستی ئهکاتهوه

بۆ میوانئ...

که تریهی ترس ههئئواسئ

ئهنانی چهنئ مهزنه

له ژیر بالئ رهشهبا دا

دل، پهیمانی شورش بهستن!

*

له کاتیکا

ناسمانئ

شار و لادیئ وولاتهکهم

ههوری دووکهئئ ئیسک و پیست

- له نوقل و نهباتی دیاری

فرۆکهکانی داگیرکەر-

سښه دهخا به سهر سهریا،

خوین نهیته

زمانی سووری ووتووێژ!

له لولهی ههزاران چهکا

- ئهم بهر نهوهر-

قرمه نهیته لاوکی شهو...

خوشهویستم!

ئهوسا سفره‌ی دلی پۆلوم ئهکهمهوه

برینی میژوو سههههکا و خوین ههلههه

دهرمان تههیا پچراندنی

کوئی سههشانی ژیانی

ملیونهها مروقی دیل و یهخسیره!

دلی کلۆل

خوشهویستی به پیوانه‌ی

يهڪ مه تلهب و دوو مه عنا

ڪچ و ڪور يه ڪيان خوش دهوئ
خو نه ڪا چاويان پيڪ ڪهوئ
پان له ڪاني و مهزرا و دهر او
نه ڪا بيانينن زار بلاو
چون ده بيته هاتو هاوار
له ڪو وچه و بهر دهرڪ و بازار:
"هه يهات شهر م و هه يا تڪا
هه تيو، چه تيو چ لئده ڪا!"
به لام نئجگار سهير نهويه

ورته و فووی مه‌لا، پهردهیه
مام مه‌لا ریش بجوولئینی
کەس نەکردانیش بێک دئینی!
هەر مام مه‌لا بورتئینی
کچ دەبەن بۆ کور بۆ شئینی
دەیکەنە شایی و هەلپەرکئ
لە دەشت و حەوش و بەردەرکئ
عالم له فیتی وان دەگا
لۆمه نا... حەزیان پێدەکا!
سەیره، سەیره بە راست سەیره
مەتەلب یەکه و یەکیان غەیره!

میرئاوی – گەلاویژی ۱۳۶۱

شيعرى بهر هنگارى

پيشكەش به هاور تيبانى بهندى

له پشت دەرگای پۆلاوه
له بن چهكمهى مهلاوه
له ژير قهمنى سهرمايه
كو نپهرستى دنيايه
تهرمى دەس بهستر اووه
زنجير له پيى ئالاوه
له سهر پشنا كهوتوووه
شيري خموى هه لچوووه
سهر بروى هه لدر اووه

خوین له چاوی گهراوه
پوشاکی شر و شو له
دهردی قهچیی له کوله
پرچی له خوین گهز اوه
بارانهی پهلهی داوه
لهش پهیکره هی نهشکهنجه
موری چی دهر د و رهنجه
مهنده بهحری دوو دیدهی
گهشه و هاواری بیوهی
نیشاندهری چالاکی
نهبهزین و بی باکی

*

"بروسکه" گیانی شیرین
کانگای ژیان و نهفین
دلرهقی رووی سهرمایه
شور شگیری بی کایه

ئەي لەش لە خوينا شەتال
قارمانى تەمەن كآل
دوژمن چاوى لە تووه
كه بتخاته روړووه
بەندىخانەش مەيدانە
مەملانئى چىنانه
شەره، شەرى ژير و ژوور
شەرى درك و گولئ سوور
شەرى خەو و بىدارى
سەرمايه و كرئكارى!
هەرگيز رۆلەى گر و خوئين
ئەم دوو بەره، پىك ناشين
بە هەرچى زەبر و زەنگە
بە هەرچى فىل و رەنگە
سەرمايه دئته مەيدان
بە تف، توانج، بە لئدان
بە هەرچى نارەوايه

ئەوھى لە دەستى داىھ
گورزى خۆى ئەوھشېنى
كە بالات بچەمېنى....!
تۆش جەر بەزەت بنوئىنە
سروودى سوور بخوئىنە
بە بېرى كرېكارىت
بە ورەى بەرەنگارىت
بە ھىوای دواروژى روون
لە ژىنا بەرەو نەبوون
ھەنگاوى سوور ھەئىنە
بمەرە و سەر مەنەوئىنە
بە نەترسىت لە مردن
گۆر كە، ئاواتى دوژمن!

*

ئەى بروسكەى گيانبازى
ئەى دروشمى نارازى

ئەي شىعەرى بەرەنگارى
ئەي ھەوينى رزگارى
لە دەرى بەندىخانە
دوور لە كۆت و زىلانە
چى ھەقئال و رەنجدەرە
چى گەلى ژوور و دەره
تاسەي تۆيان لە بەره
بۆتۆيان ژانە سەرە
چاويان لە زارى تۆيه
كە كامەت گەفت و گۆيه
بۆيه وا مات و ئىستاون
پەيكەرەي گۆي و چاون...
چون زۆر "چارە"ت بە دەستە
چى "ئەننوسى" ... مەبەستە!
خوای مان و نەمانى
چارەنوسى سەدانى
دەيان ژين لە دەستايە

به تۆ دهكهرنه كايه
دوو حهرفن چاره نووسن
دهرگاي دهم رائه مووسن
"ئەلف"ە و "نوو"، شەر و شادی
دژ و یاری نازادی
حەرفی ژین ئەوەرینی
ئەویتر ژین ئەدوینی.
"نا"، ئەسلیمه و سەر شۆری
"نا"یە، شۆرش و کۆری
کامەیان میوانی تۆن
به باخی لیوتا ئەرۆن؟!
له کامه خو ئەبویری
"نا" یا "نا" هەڵدەبژیری!؟

*

ئەمی بروسکەمی ژین نازۆ
دەس هەلگر له گیانی خو

ئەي لە ھەرچى "ئا" بە دوور
ئەي لە سەر "ئا"ى شەرف سوور
ئەي كۆرپەي كۆرى خەبات
بەستەي گراوى نەجات
ئەي شەمى ھەلگىر ساوھ
شەوقى قەت نەكوژاوھ
ئەي ھاورىي بەندىخانە
ئەي لە دۆران بېگانە
تو تاجى سەر سەرانى
ئەستىرەي ئاسمانى
تو رۆلەي چەوساوانى
مەيداندارى ئەوانى
ناوت لەسەر سەرمانە
خۆزگەمان بەم ژيانە
لەو بەرزوھە بېروانە
ژىنى وا چەن جوانە!

*

"بروسکه"ی ئەفین و قین
"باز"ی "بەندی"، تاو و تین
پەیکەرت ئالای شیعەرە
دەستی دەردی لەش بگرە!
هەرچەن دەردت گرانه
گیانت بۆتە نیشانه
بەلام دژ ببەزێنە
دەرد و ژانت مەنوینە
با لە ئاخ و ئۆفی ئێش
رەنجی ئەمڕۆ و لەمەو پێش
دلی دوژمن نەسرەوی
دەردو ژانت بێنە ری
دارە دارە بیهێنە
هەرگیز دەردت مەدوینە
هەستە...! هەستە...! گوی بگرە
شادی بە تەمەن بگرە

ئېمە لئىرە و تۆ لەمۇئ
ھاوارمان يەكى دەمۇئ:
بۇ ژيانئىكى ئازاد
كە چىنى بى دەسلات
ئالاي شەكاومىتى
گولى گەشاومىتى
سۇ ناكەين و نالەرزىن
بۇ پېشەوہ بى بەزىن!

مىرئانۇئ ۲۱-۳-۱۳۶۱

تفہنگ و شہم

تفہنگ و شہم وہا ہلکھوت جاری
ببینن یہک لہ دنیہک، شہو بہہاری
تفہنگ و چاوی رہشمارئ بہر ابہر
شہمیش بالآ و ہکوو سہرو و سنہوبہر
تفہنگ و دہنگی، نرکہی نابہزیوی
شہمہ حوری و فریشتہی دہردہدیوی
تفہنگ، نالای ہزاران جہرگی پولا
شہمیش باری ہزار ناہی لہ کولا
تفہنگ نارام و ہدیوار پالیداوہ
دہسہوئہژنو شہمیش چاوی بہ لاوہ

نه دهنگي، جو وٺي، ههستيڪ و خوستي

و مڪو دنيا به جاري رابو هستي

شهمي ڪيڙي جواني ڪوردهواري

له سهر تاپاي خهم و مهينهت دهباري

ڪٿي دهردي، گهرووي دهر پيوهدابو

له چاوي مهستييا ههروي رهها بو

نهچو چي وا به سهر لهم کات و حاله

که گر بهريو له پووشووي ٺاه و ناله

شريقا ههروي چاوي رهش به جاري

دلوي خوين له گونا دينه خواري

ههناسهي نهر مهگرياني شهمي جوان

دلي پولي تفهنگي ڪرده بورکان

له گهل ههر تاقه فرميسڪي که ٺهڪا

تهواوي بهڙني سهروي شهم بو ٺهشڪا

تفهنگ نارام و ٺوڦرهي لپيرا گشت

به نهرمي هاته دهنگ و گفتي ههلرشت:

- شهم ٺهي شوخي دهروون پر زام و زووخاو

مهگريئى ئه‌ي گولئى گيراوى سهد داو
مهگريئى، كه‌ي گرئىن ده‌رمانى ده‌رده
له زارا كوئترى گولخه‌نده هه‌لده
وه‌ره دووان ئه‌ي فرشته‌ي ده‌رد و تاسه
بئى ئه‌مشو چييه حالت كه‌ساسه
*

به ئارامى له گه‌ل هانو هه‌نسكى
له رووى لادا به په‌نجه ده‌سته بسكى
كه مانگى ديمه‌نى رووى گرتبو به‌ر
په‌رئشان بوو له سه‌ر فرمئسكى گه‌وه‌ر
به نه‌رمى لئوى ئالى هات و پشكووت
چ پشكووتن، چ پشكووتن... كه ده‌تگوت
سه‌دا و ئاوازى بالئى حوزريبانه
له‌ره‌ي به‌رگى به گولبووى خونچه‌كانه
ووتى: كاكي تفه‌نگى پر گر و تئىن
له‌چى بدوئيم و چو‌ن بدوئيم كه وا ژين
له من بوته جه‌ه‌نده‌م سات و كاتى

شهو و روژ خهندهیی لیم بوته قاتی
دهزانم گریه بارم سووک ناکا
برینم وایه زاری سوود نادا
دهگرییم چون گرینیش لهم ژیانه
هممیشه دهست نادات و گرانه
دهگرییم تا که شاید روومتی نال
بکا نواله نامیزی خعت و خال
کهمی بمژی له ژههری تالی ژینم
بیی رهش ههروهکوو شهوگاری شینم
بیی پاراو له تاسه و جهرگی رهشبووم
ههتا دنیا بیینی چون و چی بووم
تفهنگ نهی بیسهری گریان و ناله
تفهنگ نهی بینهری نهه حاله تاله
له کومهنگای نهمروی کوردهواری
نهوی ژن بی له قوردا کهوتوووه باری
هممیشه کونجی مالی جی ژیانه
"چهتیو" و بیکهس و کار و زمانه

"صغیر" یکہ ہمتا ئو کاتہ مابئی
دہبئی سایہی کہسیکی بہ سہرا بی
وہکوو شیرہ و "ضعیفہ"ی ناو نراوہ
لہ کارانیشہ و ہک پؤلای توواوہ
ئہگہرچی دایمہن سووتاوی کارہ
خہریکی مال و حال، تا بہرد و دارہ
بہلام رنجی لہ بہر چاوان بچووکہ
نیبہ قہدری لہ کوملدا و سووکہ
تفہنگ، ناخر لہ بو ہہروا ہمینم
کہمہر ہہروا لہ ژیر خہم بچہمینم
ئوہوی دہرگا رووہو شادی و نہوا بی
ئوہوی زہررہ کہلینئی کہ رہوا بی
دریغ ئہکری و بہ قورگیراوہ ئیمہ
بہروبووی ژیانئی ئیمہ دیمہ
پہتی، واہہر لہ ملمانہ ہمتا ہمین
مہتاعی مالی دای و باب ئیمہین
شہریکی ژینی ئیمہ، مہیلی بابہ

بهشی کچ هر بهلئیی بی حیسابه
له ئهووئل روژی چاونوآله کردن
ههتا مهرگ و هزار ئاوات بردن
له قوئی دایه کچ دهسراز هکهی لانک
ههتا ئهو روژه ئیسرافیل ئهئا بانگ!
ژن ئینسانه، تفهنگ! ئهmma ئهلیره
به لایانهوه ئینسانیکی گئله!
نه هرمن، هرچی کیژی کوردسانه
شهمی بهزمی ژبانی پیاوهکانه
له پرشنگی وجوودی... روون جیهانه
بهشی خوی سووتهن و بو غهیره مانه
تفهنگ لهو مهرگه، واناوی ژبانه
له دلما هر یهکی ری بوو، بزانه
هموو شادیم له ئهو دا دهديهوه و بهس
له ئهو واترکولی دل نهیدهویس کس
نیگای ئهو خهمر هوینی دهر دودوو بوو
سهداي ئهو بالی ههلپهرکیی گروو بوو

له گفتى شیرنى هیوام دهبووژا
ئەوى خەم با له مهیدانا دهکووژا
ئەویش ئاخىر له من دووره وهتەن بوو
ئەویش توى کرده شان بو شورش و چوو
ئەویش ئیتر منى کردووه فەرامۆش
تفەنگ ئاخىر بەچى بى ئەم دلەم خوش؟!*

تفەنگ هاته زمان و جوابى داوه:
- شەم ئەى سووتای هەرگیز نەحەساوه
گرى دەردت که دەردى زۆر کەسانه
بلیسهى سەندووه ئا لەم زەمانه
به گریه و داد و هەیهاواری و رۆرۆ
عیلاجى دەردى کەس نەکراوه بوخۆ
نه هەرتوى و نه کیژی کوردوسانى
له دنیای پان و پۆرا با بزانی
له هەر شوینی که سەرمایه به دەسته
ژنیش پینشیلە مافی، ژینی پەسته

له قانونی رمشی سهر مایه داری
مرؤف نرخی نییه و هر کۆلهواری
نه سیبی ژینی گشت بهش مهینه تانه
ههول بو سوودی بی پایان ستانه
نه هر ژن لهم نیزامه دهرده داره
به ملیونیش کریکاری ههژاره
حهقی ئیوه و هه موو ماف لیر فاوان
کریکار و قهره و زۆر لیکراوان
گریدراوی یهکه و راسانی گشته
که دهشکینی له زۆردار هرچی پشته!
که هات و هرچی چهوساوهی وولاته
به تیکرا راپیری لهم دمهسه لاته
که رووخینرا نیزامی کۆیله داران
که رووی هینایه دهر تاوی ههژاران
له زولم و زۆر و بیداد و له هاوار
هه نامینی نه ری، نه شوین، نه ئاسار
له بهر نامه ی کریکارانی ووشیار

ژن و پیاو و کوپر و کچ، بی سهر و خوار
و مکوو یهک بههر مهنندن له ژیاننا
له شادیدا، له کارا، له زیانا
نه ژن ژیردهست و کویلهی پیاو و مائه
نه زحمه تکیش بهری رهنجی بهتاله
نه کارگر بهندهیی سهر مایه داره
نه خیزان و منال رووت و رهجاله
نه کس دهری له سهر دهستی منالی
له بهر بی پارهیی و بی مال و حالی
ژن ئینسانی تهواوه لهم نیزامه
"ضعیفه" نهک ژنه، بنیامی خامه!
ژنانیش ههر و مکوو پیاوی و ولاتن
و مکوو وان خاوهن حوکم و دهسه لاتن
له تهکبیر و له را و ئاکاری کومهل
له حوکمهت کردن و ریکخستنی گهل
له کارگه و مهدرهسه و مهنرا، له سهنگهر
له گشت جهبههی ژیاننا دادپهروهر

به بئ فەرقئ هەموو دەرگا کراوەن
 چ ژن بئیت و پیاو، زنجیر پساوەن
 هەموو کەس هان لە ژێر سایەیی درەختئ
 بەراوەر، هەر و هەکوو یەک پای ئەنئین تئ
 هەچی داھات و دەسکەوتئ و وولاتە
 لە پیناوی مرۆف و ریی نەجاتە
 چ شیرینە ژیانئ کۆمەلئ و
 کە ناوی سۆسیالیزمە و شۆرش ئەر و
 بگا بەو سەرزەمینە پر سەفایە
 کە ژین پاراوی شادی، بئ هەر ایە
 ژیانئ ئاوەھا، شیرین و خوشە
 شەمئ! بوو ژینە یارت پەرۆشە
 ئەگەر چی کۆنە یارت چەک لە شانە
 بەرەوروی مەرگە، پینشەمەرگەئ ژیانە
 بەلام توی هەر لە بیرە و یاری توشە
 بە گیانئ تو لە دووریشت نەخوشە
 ئەوئستاش هەر دەمئ دەستی کەوئ هەل

به یادی تو له شمشال هه‌ئه‌کا پهل
به سۆز و شه‌وقه‌وه یادت ئه‌کاته‌و
ده‌توورینێ له شمشالا وه‌کو و که‌و
ده‌رو دنیا شنه‌ی دواروژی خو‌شی
له ویته‌ی جوانی شمشال دای ئه‌پۆشی!
شه‌مێ! هه‌ر شو‌رشه‌ ریگه‌ی نه‌جاته
نه‌ گریان و خه‌م و هه‌ی باب و کاکه!
ده‌سا هه‌سته‌ وهره‌ ئامیزی شو‌رش
له‌ گه‌ل چی هاوه‌لان، با هیزی شو‌رش
پته‌وتر بێ، بنه‌خشی، بچته‌ پێشی
ژیانی زو‌لم، با چیدی نه‌کیشی
ژنان نیوه‌ی جیهانن بینه‌ کایه
خولی ده‌وران، شتی دی له‌ سه‌رایه!
ده‌میکه‌ چاوه‌ری ئه‌و کات و حاله‌م
له‌ به‌ژنی جوانی کیژی کورد، ئالیم!

سیسیئر – گه‌لاویژی ۱۳۶۱

پهپووله به!

خۆشهويستم

كاتى بيستم

دەرگای پۆلای دهمت هات و

قفل بهندی تووايه و

خونچهی لیوی ئالت هات و

لهبەر تهوژمی هیرشی

وهری و

بوو به گه لا گه لا...!

کاتی بیستم

"بروسکه"ی ئاوات و هیوا

دای له داری

خۆشهویستی و خۆراگری و

لق و پۆپی پرووزاند و

دیمنی ناحیزی و تالی

قافا کهوتو و مته پیکهین،

مچورکی گیکانی داگرتم!

کاتی بیستم

ههلهنگو و تووی و شهر مزار

دهسه و نهژنو...

رووه و ئاسو...

بالی مهینت و پهژاره

به گیانتا راکشاوه و

تهمی گریه‌ی نهکوژاوه

دهریای مهندی چاوه کانتی

شېواندووه:

دلم كهوته خورپه و ليدان!

دهك بشكې

ئهو دهسته رهشهي

نهونهمامي كوري ژيان

بي پرسه تيك هلهدهپيچي و

ئهيخاته گورخانهي تاري

مان و نهمان!

*

خوشهويستم!

ئوهي ماوه

گهلي زورتره

لهوي چوو!

هلهنگوتووي؟!

- ههرچي رنيواري ئهم ريگهس

پهروشي تهزووي لهشي تون!

- ههرچي چاوه

ئەرۋاننېتە خاك و

دەست و پېنى پەتى تۆ...!

- ھەستە...!

ھەستە خوشەۋىستم!

"بروسكە" بە و

بده له دارى بەزىوى!

"بروسكە" بە و

بشكىنە سۆلى تەزىوى!

بولبول مەبە...

مەنالىننە بۆ گۆلى چوو!

پەپوولە بە... پەپوولە بە...

شەم ھەر زىندووھو ئەسووتى

خۆ بە تىنى

شەما

دادە!

سىيسىر ۲۶-۹-۱۳۶۱

نا... نهتناسیوم داگیر کەر!

به بۆنه‌ی ماته‌مینی گشتی ۱۷-۳-۱۳۶۲

له سه‌رانسه‌ری کوردستان بۆ په‌نجاو نو

گولله‌باران کراوی شاری مه‌هاباد.

نهتناسیوم عه‌با له‌به‌ر!

وات ئه‌زانی

له گه‌ل منالی ساویلکه‌ی ناز په‌روه‌رده

کایه ده‌که‌ی!

وات ئه‌زانی

له داوه‌لی زیندان و ئه‌شکه‌نجه و نازار

شیر و تیر و ته‌ناف به ده‌س

ئه‌تۆقم و... به غار

له کایه ده‌چمه‌ ده‌ر!

به لآم ههیهات ...

دهستت نایه ناگردانی

که نهک هر دهستی نهگریست

ریش و عبا و ههموو جهستهت ئهسووتینی!

نهتناسیوم ... دوژمن ههیهات!

من پهرومردهی سهرخاکیکم

که کۆرپه شیرینهکائی

هر که پئیان نایه دنیا

کهسوکارپان

خهوی خوشی منالییان

له ناو بېشکهی دارههنا را

به رایهلی دهرازهی قهف قهف هۆنراو

تیکهئ به بهند و نازار و

سینداری مهرگی ژپانی....

دواروژ دهکهن!

من پهرومردهی

باوهشی ئاواله و گهرمی
شیرهژنانیکی نازام
که مناله ساواکانیان
ئهگوشن له باوهشیانا و
له گهل قهتره قهتره ی شیرى مهمکهکانیان
تامى تالى
نازار و ئهشکهنجه و دهردى
باب و کالى ژیرچهپۆکیان
له بهندیخانهی بهرینی داگیرکه رانی کوردستان...
ئهکهنه دهمار مەکانیان!

من پهروهردهی چیاپهکم
که دایکهکانی شاعیری
به شیعری گهرم و پر سۆزی لایه لایه
منالهکانیان تامهزرۆی
رق و قین و ههلمهتی بیپسانهوه
بۆ سهه ههموو دوژمنانی خوشهویستی و

ئازادی بئ قەيد و شەرتى

مرۆف ئەكەن!

بە شيعرى "هەى لايە لايە

باب و كاك له هەرا دايە..."

خەوى شەوى منالانىان

لئواولئو خەونى سوور دەكەن!

*

نەتئاسيوم

بەر هەمدزى پييت و فەر بەر!

هەتكرده رەشەباى وولات پىرووكين

وات ئەزانى

من دارەبى

دەم رووبارى ووشك و تينووم

كە بە شەشەسك بىسكى شۆرى شانە دەكرى!

بەلام خو من دارەبى نيم!

من داربهنی چپای سهخت و گهر دنکەشم
راها تووی وهیشوو مهی سر و
سەرما و سههۆل و گژهبای تهبیعتم!
له باره گای
ئهگر یجهی بووکی ئاواتی سووری منا
توفانی هانای ههناسهی سارد و سۆلت
کزتر له وهس
دهستی بگاته بهر پێشی
که زهنگی مهرگی لێدهدری!

*

نهتناسیوم
داگیر کهری مأل و حالم!
وات نهزانی ژیلهمۆیهکی ساکارم
ئاوی ههموو بهحرهکانی ئهم دنیایهت
به سهر جهستهی منا باراند!

به لّام خو من ژيله مۆ نيم!

من شوړشى رق و قينى

چينى چه ساوهى وولاتم

من هه تاوم

منم بنيادنهرى ناوم!

چه ندين ساله

به روکى ناواتت گرتووم

له هه کارى توانييتت

هه به لايى زانوييتت

بو تیکشکاتم بى ووچان

هيچ دريغيت لینه کردووم!

به لّام من هه زهق و زيندووم

به ره هه تاوى سه به ستى

روژ له گهل روژ...

گه شه دارتر

به تينتر چووم!

*

نامناسی داگیر کهری کار!
من دهنگی رهوا و بهرحهقی
کریکار و زحمه تکیشی کوردستانم!
وات ئەزانی به لهشکهر و
به هیرشی وهک مۆغۆلت
وو لاتم داگیر ئەکهیت و ئاسووده
سهر ئەنیتهوه و

منیش ...

وینهی فهرمانبهر داریکی بهزیو
له ئاستی باره گای سامت کرنوش ئەبهم!

وات ئەزانی
به ویره ویری بالندهی ئاسنینت
ئاسمانی هیوام تار ئەبی و
مهلی تیزبالی سهربهستی و خوشهویستیم ئەتاریت و

له ئاستى در نڊاڀهتتت سوجه دههم!

به لام ههههات...

ليره ههتتا منالهكان

له بالندهى ئاسنننت سل ناكهن و

به لاسايى ويره ويره و تمبهى ترپهت

گالته به توى دوژمن دهكهن!

نهتناسيوم...

نهك ههرتو، باب و كاليشت

سالهها دهستهويهخهم بوون

بمخنكئين...

ئاگرى رق و قينى سوورم

بسر هوينن...

له سهر مال و حالى خووما

چالمهرگم كهمن...

بمهر هوينن!

نا... نەتەناسیوم داگیرکەر!

خۆت لێم کردە

"شەل و کویری کەس نەپارێز"...

گرتت، کوشتت، بریت، بردت

ئەوێ لە دەستت هات، کردت

دوو دوو، نۆ نۆ

پەنجای پەنجای، پەنجای نۆ

لێرە و لەوێ لە دارت دا

ئێعدامت کرد!

هیاوات و ابوو بمتەرسینی

هەنگاوی توندی پێ شل کەم

بمتوقینینی

سوجدەم پێبەری لە ئاستی

ئیمامت، دەولەتت، تەختت...

سووک و ئاسان

بێ بۆلەبۆل

بمچەمىنى، بمچەسىنى!

بەلام ھەيھات...

ئەوتىرەي كە ناتە كەوان

دەيتت چۈن ھەلگەر ايهوہ و

جەرگى رەشى خۆتى پىكا!

دەيتت چۈن رۆلەكانى من

ھەستان، راسان

شەپۆل شەپۆل

لە گشت شارو دېي كوردستان

يەك دەنگ، يەك را

بە شوين بانگەوازي منا

ماتەمىنى سوورىان گىرا!

دەيتت كە چۈن ھىزى يەكگرتووى بە تىنم

خۆي پىشاندا و

بەسەر تەواوتى سوپا و

دەم و دەزگاي سەرکوتگەر و

ترس و سامی در ندانتهت...

شهیووری زالبوونی لندا!

*

نا ... نهتناسیوم داگیر کهر!

خو من ههر کورپهی ساویلهکی

سالانی پیشتتر لهمه نیم!

ئههمجارهیان ههلمکردوته نالایهک

تا سهرکهوتن بهری نادم

بهرم نادا!

ههلمکردوته دروشمی پیروز و سوور

که تا یهکسانی له جیهان دابین نهکا

ههنا نادا! :

نالای پیروزی لینینی!

دهسا بگره، بیره، بدره

دلنیابه ئهم نالایه

چوک دانادا!

دُنْيا به

ديسانهوش ئهم وولاته

ئهكهمه ئاگردانى نوپى

له داگيركهه، تا رامالينى، راسانم!

سليمانیه ۲۳-۳-۱۳۶۲

بەرھەممەكانى نووسەر:

- ۱- شۆرشى سوور (كۆمەلە شيعر - كوردى)، ۱۹۷۹ ئيران
- ۲- يەك دەققە بېدەنگى (كۆمەلە شيعر - فارسى)، ۱۹۸۶ سوید
- ۳- نائەتناسيوم داگیركەر (كۆمەلە شيعر - كوردى)، ۱۹۸۸ سوید
- ۴- مام ھەمە بۆتە كۆمۇنىست (شانو شيعر - كوردى)، ئىنتىشاراتى پويا ۱۹۸۹، كوردستانى عىراق
- ۵- منالى ناو خوین و ناگر (كۆمەلە شيعر - كوردى)، ئىنتىشاراتى ھانا ۱۹۹۰، سوید
- ۶- توفان (كۆمەلە شيعر - كوردى)، ئىنتىشاراتى ھانا ۱۹۹۳، سوید
- ۷- جهان نامى مضحك (كۆمەلە شيعر - فارسى)، ئىنتىشاراتى ھانا ۱۹۹۳، سوید
- ۸- ناھەنگى ئازادىو ئەھقین (كۆمەلە شيعر - كوردى)، ئىنتىشاراتى ھانا ۱۹۹۵، سوید
- ۹- ناو و ھەتاو (كۆمەلە شيعر بۆ منالان - كوردى)، ئىنتىشاراتى ھانا ۱۹۹۵، سوید
- ۱۰- پورە من من (چېرۆكى منالان - كوردى)، ئىنتىشاراتى كانوونى ھونەر و ئەدەبىيات ۱۹۹۶، سوید
- ۱۱- كۆمەلگای فرەكولتوورى و ئاپارتايدى ديموكراتىك (رەخنەى كۆمەلەبەتى - سویدى)، ئىنتىشاراتى ھانا ۱۹۹۷، سوید
- ۱۲- بېشار ھوہ! (كۆمەلە شيعر - سویدى)، ئىنتىشاراتى ھانا ۱۹۹۷، سوید
- ۱۳- بۆ دواروژىكى روون (كۆمەلە شيعر - فارسى)، ئىنتىشاراتى ھانا ۱۹۹۷، سوید
- ۱۴- لە رەگمە (كۆمەلە شيعر - كوردى)، ئىنتىشاراتى ھانا ۱۹۹۷، سوید
- ۱۵- كۆترەكانى لە خوا ياغى (كۆمەلە شيعر - كوردى)، ئىنتىشاراتى ھانا ۱۹۹۷، سوید
- ۱۶- بۆ ژيان و بۆ ئازادى (لېدووانىك لە سەر بەرھەممەكانى چوار

- کاریکاتریست) ، ئینتشاراتی هانا ۲۰۰۴، سوید
- ۱۷- خوا و خهتانه، نابین چی به سهر منالانهومیه؟ (رمخه‌ی کومه‌لایمتی - سویدی)، ئینتشاراتی هانا ۲۰۰۴، سوید
- ۱۸- چارشئو، یهکسانی یان سهرکوتی ژن؟ (رمخه‌ی کومه‌لایمتی - سویدی)، ئینتشاراتی هانا ۲۰۰۵، سوید
- ۱۹- نایا ئومانیش مرفن؟ (رمخه‌ی کومه‌لایمتی - سویدی)، ئینتشاراتی هانا ۲۰۰۶، سوید
- ۲۰- کاتی ووشهت پی نامینی (کومه‌له شاعر - سویدی)، ئینتشاراتی هانا ۲۰۰۷، سوید
- ۲۱- شعری برای تو (کومه‌له شاعر - فارسی)، ئینتشاراتی هانا ۲۰۱۲، سوید
- ۲۲- راویژ و وهرگیژ. (لئیکولینهومیهک له سهر کاریگهری وهرگیژ به سهر راویژدا - به زمانی سویدی)، ئینتشاراتی هانا ۲۰۱۲، سوید
- ۲۳- شاعر و زمانی ئینسانی. (لئیکولینهومیهک له سهر ئاسه‌واری نابین و سیمبوله‌کانی نابینی له شاعردا)، ئینتشاراتی هانا ۲۰۱۲، سوید
- بۆ ئاگاداری سه‌بارهت به چۆنیهتی ودهسته هینانی ئهم کتیبانه ده‌توانن سه‌یری مآله‌پهری هانا بکه‌ن یان راسته‌وخۆ به ئادره‌سی هانا نامه بنێرن:

Hanaförlaget

Box 62

Angered / Sweden 42422

Tel. (+ 46)0704441578

(له دهره‌ی سوید سیفری یه‌که‌می به‌ر له حه‌وته‌که نابیی بگه‌یرئ)

www.hana.se

info@hana.se